

Informace o činnosti v období 15. září – 15. prosince 2017

V uvedeném období bylo doručeno mailem na oddělení prevence celkem 349 dotazů, vyřízeno jich je k dnešnímu dni 328. Přímo ombudsmanovi bylo adresováno 57 mailů – žádosti o vystoupení na seminářích, konferencích; poskytnutí rozhovoru pro média; žádosti o osobní setkání a řešení konkrétních problémů ve školním prostředí. Klasickou poštou přišlo 34 podnětů, telefonických dotazů a stížností 21, osobně jsem přijal 12 stěžovatelů.

Vybrané podněty, stížnosti a jejich řešení

Stále nejčastějšími dotazy a stížnostmi jsou vztahové záležitosti mezi dospělými (šikana, mobbing, bossing uvnitř školy – pedagogové mezi sebou či mezi pedagogy a vedením) – cca 25% všech dotazů. Vztahové záležitosti jsou nejčastější i při osobních návštěvách u ombudsmana. V mnoha případech se jedná o pracovní právní vztahy, které stěžovatelé interpretují jako šikanu - mobbing nebo bossing. Při osobní návštěvě stěžovatele vyslechnu, vysvětlím, do čeho může a nemůže ombudsman zasahovat a doporučím možná řešení. Obvykle doporučuji tyto problémy nejprve řešit se zřizovatelem školy, případně pak stížností na příslušný inspektorát práce nebo na Českou školní inspekci. V případě zájmu nabídnu pomoc při jednání s vedením školy nebo se zřizovatelem. Většinou stěžovatelé odcházejí spokojeni. Jen výjimečně se stává, že je moje doporučení a nabídka pomoci neuspokojí, jako například paní učitelku z Nymburka, která se dožadovala, abych zjistil, proč v roce 2005 nevzali její dceru do mateřské školy a proč nemůže sehnat stálé zaměstnání ve své aprobaci. Nespokojen odcházel také stěžovatel, jehož syn neudělal bakalářské zkoušky na VŠ a cítí se poškozen, neboť podle jeho názoru nebyl dodržen správní řád. Tento případ jsem postoupil odboru legislativy.

Stále velmi častou otázkou je placení školného na VOŠ a VŠ a přístupy vysokých škol k individuálním žádostem studentů (cca 15%), řada dotazů směřovala na organizaci školního roku mateřských a základních škol (organizace výuky, organizace prázdnin, školních výjezdů apod.).

V souvislosti s maturitními zkouškami byl zvýšený počet dotazů na možnosti přezkumu výsledků maturit. V jednom případě mě navštívila maminka s dcerou, která v roce 2015 neudělala maturitu a dožadovala se možnosti opakování maturitní zkoušky.

Telefonem a následně mailem jsem obdržel stížnost od rodičů oběti na šikanu mezi žáky 5. třídy ZŠ. Rodiče svou stížnost doložili popisem chování svého syna, který odmítal chodit do školy, protože se bál spolužáků. Později vždy ráno dostal bolesti žaludku. Při lékařském vyšetření doktorka konstatovala, že se může jednat o psychický stav ze strachu. Stížnost jsem pro- jednával s ředitelkou školy. Ta se k celé záležitosti postavila velmi vstřícně a odpovědně. Ve škole ihned realizovala opatření, aby se šikana nemohla opakovat, vše probrala s rodiči žáků na mimořádné schůzce, třídní učitelka probrala chování ve škole se žáky, k jednání výchovné komise přizvala mediátora. Asi po třech týdnech jsem opět mluvil s rodiči šikanovaného žáka. Podle jejich slov byla situace ve škole dobře vyřešena a poděkovali za pomoc.

V uvedeném období jsem navštívil čtyři základní školy, absolvoval jsem besedy s pedagogy Nymburska a Mariánských Lázní, účastnil se semináře o vzniku Dětského ombudsmana, přijal jsem pozvání na čtyři akce (předávání cen Dětská chuťovka v Senátu PČR, zahájení 25. ročníku ankety Zlatý Ámos, zahájení finále studentské Expedice Mars, zahájení veletrhu Schola Pragensis), besedoval jsem s účastníky Space Academy, s účastníky kurzu Racionálního čtení a komunikace, jednal jsem o možné spolupráci s předsedou zapsaného spolku Pedagogická komora a s ředitelem Střední školy na Třebešíně.

Návštěvy škol

Kladně hodnotím besedy se žáky a pedagogy na ZŠ a MŠ Hrubá Skála a ZŠ Skálova, Turnov. Na každé besedě probírám téma šikany. Žáci se živě zajímali o práci školského ombudsmana, svěřovali se se svými problémy jak ve škole tak mimo ni.

ZŠ a MŠ Hrubá Skála je malá škola rodinného typu. Řediteli Mgr. Koutskému se podařilo vytvořit ze zaměstnanců dobrý pracovní tým, vztahy jsou bezproblémové a atmosféra na škole přátelská. Toto příznivě ovlivňuje i žáky a jejich vztah ke vzdělávání. Při rozhovoru s pedagogy jsem se zajímal o mikroklima ve třídách, spolupráci s rodiči a vzájemné vztahy mezi zaměstnanci. Ve škole jsou v rámci inkluze zařazeni dva žáci, působí zde i asistent pedagoga. Podle vyjádření učitelek nejsou v této oblasti problémy, oba žáky se podařilo dobře zařadit do kolektivu. Rovněž komunikaci s rodiči a nastavení spolupráce s nimi hodnotili všichni zúčastnění jako velmi dobré. Vztahy mezi zaměstnanci jsou vnímány jako bezkonfliktní, empatické. Je to asi dáno i tím, že se jedná o malou školu, a jistě i osobností ředitele.

Vybavení a estetický vzhled vnitřních prostor celé školy hodnotím velmi kladně. Žáci mají

k dispozici PC, vyučovací pomůcky jsou moderní, žáci se svými pracemi podílejí na výzdobě tříd i chodeb. Vynikající úroveň má školní hřiště. Bohužel venkovní vzhled školy nepůsobí příliš přitažlivě.

Jako nedostačující se však jeví poměrně stísněné prostory pro šatnu ZŠ a MŠ, pro učitelky by bylo vhodné zřídit sborovnu, nebo jinou pro pracovní účely vymezenou místnost.

Oproti ZŠ a MŠ Hrubá Skála je ZŠ Skálava v Turnově velkou školou s téměř 500 žáky. Besedoval jsem s žakovským parlamentem a následně jsem hovořil s ředitelem Mgr. Michalem Loukotou, s vedením školy a výchovnou poradkyní. Mimo jiné jsme mluvili o cizincích, kteří tuto školu navštěvují a mají problémy s výukou v českém jazyce. Ředitel školy Mgr. Michal Loukota doporučuje zamyslet se nad tím, jestli by nebylo vhodnější vyčlenit v rámci kraje školy, které by se výuce cizinců věnovaly. Dalším problémem, na který si vedení školy stěžovalo, je nedostatek financí na asistenty pedagoga, výchovné poradce, speciálního pedagoga a školního psychologa. V současné době jsou placeni z projektů, ale není jasné, jak to bude dál, až projekt v srpnu tohoto roku skončí. Třetím problémem je velká administrativa. Je jí čím dál více, jednotlivé resorty, které vyžadují informace, nejsou vzájemně propojené.

Náročné jednání jsem měl v Mostě, kam mě pozvali rodiče, kteří si stěžují na působení ředitelky 1. ZŠ. Jejich cílem je její odvolání. Při návštěvě jsem jednal jak s rodiči, tak se zřizovatelem a s vedením ZŠ a s předsedou školské rady. Informace od nespokojených rodičů jsou v přímém protikladu s informacemi od zřizovatele a vedení školy. Mnohdy jde o tvrzení proti tvrzení, které nemohu nijak ověřit. Na škole byla v nedávné době ČŠI. Z její zprávy vyplynulo několik pochybení, které vedení školy udělalo. Vedení školy přijalo na základě zprávy opatření k odstranění nedostatků. V nejbližší době bude následná inspekce, která vyhodnotí, jak se opatření projevila v praxi.

Zajímavá byla návštěva na ZŠ Open Gate. Jednal jsem s ředitelem školy, s některými pedagogy i žáky. Tato svým způsobem specifická škola v Babicích je v krásném areálu, v nedávno postavené moderně vybavené budově. Žáci nosí školní uniformy a jsou na ně náležitě hrdí. Ředitel Mgr. Jiří Luka je na pedagogy náročný, už při jejich výběru dbá na to, aby to byly osobnosti, které učením „doslova žijí“. Podle toho, co jsem měl možnost vidět a při rozhovorech s pedagogy slyšet, se mi zdá, že se panu řediteli daří vytvářet z osobností dobrý kolektiv.

Setkání s pedagogy

Na setkání s pedagogy Nymburska byla tématem besedy práce školského ombudsmana, inkluze a zkušenosti s ní na školách. Učitelky a učitelé se zajímali o to, jaké pravomoci má školský ombudsman, co a jak řeší, dávali příklady ze svých škol a zajímali se o to, jak bych jejich problémy řešil. Co se týká inkluze, tak převažovaly negativní zkušenosti z jednotlivých škol.

Beseda v Mariánských Lázních byla na téma inkluze. Společně se mnou na ní byly přítomny pracovnice z oddělení základního vzdělávání a z oddělení speciálního školství MŠMT. Učitelé si stěžovali na to, že nejsou stanoveny mantinely, co je a co už není vhodné na přijetí na normální ZŠ. V kraji je nedostatek speciálních pedagogů i učitelů obecně. Učitelé nechtějí problémové děti učit, protože v případě, že se něco stane, nemá podle nich učitel nikde zastání. Většina času byla věnována konkrétnímu případu jedné školy, kam chodí dítě, které je agresivní, nemůže být v kolektivu, napadá spolužáky, ničí zařízení školy, učitelé se ho bojí. Pro tohoto žáka je to škola spádová a proto ho musí ho přijmout. Umístění žáka na speciální školu nebo v jiném zařízení není možné, nikde ho nechtějí přijmout. Škola to řeší tak, že žák chodí společně s otcem do školy v době, kdy jsou ostatní žáci ve třídách. Vyučuje ho speciální pedagožka v oddělené místnosti dvě hodiny denně. Samozřejmě to není řešení ideální.

Další činnost a jednání

Navštívil jsem část kurzu Racionálního čtení a komunikace. S absolventy kurzu (většinou manažeři různých firem) jsem mluvil o tom, co jim kurz dal, jak se vědomosti a zkušenosti získané v kurzu uplatní v jejich praxi. Všichni byli s kurzem spokojeni a uváděli konkrétní příklady, jak jim kurz pomohl – zvládnou přečíst a pochopit mnohem více písemných materiálů, získali teoretické rady jak komunikovat, vyzkoušeli si je v praxi. Po skončení kurzu jsem hovořil s lektorem a zakladatelem této metody Davidem Gruberem. Jeho učebnice Zlatá kniha komunikace je velmi dobře napsaná a ověřená více než dvacetiletou praxí.

Předseda zapsaného spolku Pedagogická komora Radek Sárközi mě seznámil s posláním spolku, počtem členů a s tématy, na které se spolek soustředí. Jedním z těchto témat je nadměrná administrativa, která zatěžuje vedení škol a také samotné pedagogy. Spolek připraví seznam pokud možno všech administrativních prací, které školy dělají a navrhnou možná řešení, jak administrativu zjednodušit či minimalizovat.

Ředitel SPŠ Na Třebešíně Mgr. Luboš Bauer se na mě obrátil s problémem, který pedagogům i studentům školy znepříjemňuje život. Jedná se o časté připomínání v médiích dva roky staré šikany paní učitelky od studentů. Pan ředitel považuje celou záležitost za uzavřenou, škola má nové vedení, je v ní řada nových pedagogů, studenti, kteří paní učitelku šikanovali, na škole nejsou. Neustálé připomínání staré kauzy však současnou školu poškozuje v očích veřejnosti, znepříjemňuje práci pedagogů. Požádal mě, abych se přimluvil za to, aby se už o kauze v médiích nemluvilo.

Závěry a doporučení

Vzhledem k tomu, že stále nejvíce stížností a podnětů přichází na vztahy pedagogů a vedení škol, doporučuji věnovat této problematice pozornost. Spory se často odrážejí i na celkové atmosféře ve škole, přenášejí se na žáky, studenty, rodiče. Při výběrovém řízení na ředitele škol více přihlížet k povahovým vlastnostem uchazečů, k jejich schopnosti stmelovat a vést kolektiv zaměstnanců školy.

Na vztahové problémy zaměstnanců škol a vedení (mobbing, bossing) by se mohla více zaměřit ČŠI.

Časté jsou stížnosti na přílišnou administrativu. Doporučuji udělat analýzu všech administrativních prací a hledat řešení, jak ji minimalizovat. Např. zřídit „banku“ vyplněných formulářů, ze které by jednotlivé resorty a orgány mohli čerpat informace.

Co se týká stížností na inkluzi, doporučuji zabývat se i jednotlivými konkrétními případy. Trpělivě vysvětlovat, že doporučení o zařazení žáka do školy zřízené podle § 16 odst. 9 školského zákona (tzv. speciální škola) vyhotovuje vždy školské poradenské zařízení. Posouzení takového doporučení je odbornou záležitostí a obecným kritériem je potřeba žáka. Pokud ŠPZ doporučí zařazení, pak je na rodičích, zda s tím souhlasí.